De Tien Gezegende Dagen

Over de voortreffelijkheden en voorschriften van Dhu-l-Ḥijjah, de Uḍḥiyah en de ʿĪd

ʿAllāmah Moḥammad b. ʿAbd al-Wahhāb al-Waṣṣābī
{رَحِمَهُ الله}

Dār as-Saʿādah
دار السعادة

De Tien Gezegende Dagen

Over de voortreffelijkheden en voorschriften van

Dhu-l-Ḥijjah, de Uḍḥiyah en de ʿĪd

ʿAllāmah Moḥammad b. ʿAbd al-Wahhāb al-Waṣṣābī

{رَحِمَهُ اللهُ}

Inleiding

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين سيدنا ونبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين. وبعد

Alle lof is voor Allāh, de Heer der werelden, en moge zegeningen en vrede zijn met de edelste der Profeten en Boodschappers, onze meester en onze Profeet Moḥammad, en met zijn familie en al zijn Metgezellen.

Voorts:

Hieronder volgt de vertaling van het werk *Itḥāfu-l-Anām bimā fi-l-ʿAshri wa-l-Uḍḥiyah wa-l-ʿĪdi min Faḍāʾil wa-Aḥkām* [*Een geschenk aan de mensheid over de deugden en regels die te vinden zijn in de tien dagen, het offer en de ʿĪd*], geschreven door ʿAllāmah Moḥammad b. ʿAbd al-Wahhāb al-Waṣṣābī {رَحِمَهُ اللهُ}.

Wij hebben enkele eindnoten toegevoegd om een term, context, regelgeving, culturele verwijzing of taalkundige nuance te verduidelijken die niet expliciet in de vertaalde formulering zelf naar voren komt, omdat wij proberen rekening te houden met verschillende soorten moslims.

As-Salāmu ʿAlaykum wa Raḥmatullāhi wa Barakātuh.

Voorwaar, alle lof komt toe aan Allāh. Wij prijzen Hem, wij zoeken Zijn hulp en wij vragen Hem om vergeving. Wij zoeken toevlucht bij Allāh tegen het kwaad van onze eigen zielen en tegen de slechte gevolgen van

onze daden. Wie Allāh leidt, niemand kan hem doen dwalen; en wie Hij laat dwalen, niemand kan hem leiden. Ik getuig dat niets het recht heeft aanbeden te worden behalve Allāh alleen, zonder enige deelgenoot, en ik getuig dat Moḥammad Zijn dienaar en Zijn Boodschapper is. Moge Allāh overvloedige gebeden en vrede zenden over hem, over zijn familie en over zijn Metgezellen.

Voorts:

O mensen, deze nacht is de negenentwintigste nacht van de maand *Dhu-l-Qaᶜdah*[1] in het jaar 1420H. Dit betekent dat wij op het punt staan de tien dagen van *Dhu-l-Ḥijjah*[2] te ontvangen. Misschien zal de komende nacht de eerste nacht ervan zijn, wat betekent dat de komende woensdag, na één dag, de eerste zal zijn; of misschien donderdag, afhankelijk van het waarnemen van *al-Hilāl* [de maansikkel].[3] Maar uit voorzorg, totdat de waarneming van *al-Hilāl* officieel wordt bekendgemaakt, dien je woensdag als de eerste te beschouwen.

O dienaren van Allāh, jullie kennen de vreugde van de moslims bij de komst van de gezegende maand *Ramaḍān*. Zo is er ook vreugde bij de komst van deze tien dagen. In beide bevinden zich twee geweldige en verheven seizoenen: het seizoen van de maand *Ramaḍān*, waarin *ᶜĪdu-l-Fiṭr* [het Feest van het Verbreken van het Vasten][4] plaatsvindt, en het seizoen van de tien dagen van *Dhu-l-Ḥijjah*, waarin *ᶜĪdu-l-Aḍḥá* [het Offerfeest][5] plaatsvindt. Het zijn twee geweldige seizoenen.

Jullie kennen de leiding van *as-Salaf* [de vrome voorgangers]:[6] zij vroegen Allāh om hen *Ramaḍān* te laten bereiken, omdat een mens kan sterven vóór de komst van de maand *Ramaḍān*. Wanneer Allāh hem vervolgens

Ramaḍān liet bereiken, vroeg hij Allāh om hem te laten slagen in het vasten ervan, in het staan in gebed tijdens die maand, en om deze maand voor hem te voltooien op het goede.

Zo is het ook met deze tien dagen. Wanneer Allāh jou deze tien dagen laat bereiken, dien je Allāh te vragen jou te helpen met het vasten ervan en met het staan in gebed [*Qiyām*][7] gedurende deze dagen. Dit zijn de gezegende tien dagen.

De mensen van kennis [*Ahlu-l-ᶜIlm*][8] verschilden van mening over wat voortreffelijker is: de maand *Ramaḍān* of de tien dagen van *Dhu-l-Ḥijjah*. Kijk naar deze vergelijking. Zij verschilden slechts vanwege de grootsheid van *Ramaḍān* en de grootsheid van deze tien dagen. Als zij geen deugd hadden bezeten, zouden zij er niet over hebben verschild. Integendeel, zoals jullie hebben gehoord, zij verschilden over welke van beide voortreffelijker is en welke daad beter is: daden in de maand *Ramaḍān* of daden in de maand *Dhu-l-Ḥijjah*.

Sommige mensen van kennis losten dit op door de bewijzen met elkaar te verenigen [*al-Jamᶜ bayna-l-Adillah*],[9] zoals de hooggeleerde Imām [*al-ᶜAllāmah*][10] Ibn al-Qayyim. Hij zei: wanneer men het bekijkt vanuit het oogpunt van de nachten, dan zijn de nachten van de laatste tien dagen van *Ramaḍān* voortreffelijker; maar wanneer men het bekijkt vanuit het oogpunt van de dagen, dan zijn de dagen van de tien van *Dhu-l-Ḥijjah* voortreffelijker. De dagen van de tien van *Dhu-l-Ḥijjah* zijn voortreffelijker dan de dagen van de laatste tien van *Ramaḍān*, door de bewijzen met elkaar te verenigen.

Kijk hoeveel mensen nalatig zijn met betrekking tot deze tien dagen, behalve degene aan wie Allāh succes schenkt. Sommigen van hen waren zelfs nalatig met betrekking tot *Ramaḍān*, totdat het goede zich verspreidde door de gunst van Allāh en kennis zich verspreidde. Toen begonnen zij zich toe te leggen op *Qiyām* tijdens die maand, op rechtschapen daden [*al-Aʿmāl aṣ-Ṣāliḥah*] in die maand, en op het verrichten van *ʿUmrah* daarin.

Als *Ramaḍān* dus vasten bevat, dan bevatten deze tien dagen eveneens vasten. Het is aanbevolen om deze dagen volledig te vasten, vanaf de eerste dag tot en met de Dag van *ʿArafah*, dat is de negende dag ervan. Er zijn twee overleveringen gekomen van sommige echtgenotes van de Profeet ﷺ. De ene vermeldt dat hij ze niet vastte, terwijl de andere vermeldt dat hij ze wel vastte. Degene die het ontkende, ontkende het op basis van haar kennis, en degene die bevestigde dat hij vastte, bevestigde het op basis van haar kennis. De bevestiger [*al-Muthbit*] krijgt voorrang boven de ontkenner [*an-Nāfī*],[11] zoals de regel is bij de mensen van kennis, omdat de bevestiger extra kennis bezit die de ontkenner niet bezit. De ontkenner ontkende slechts op basis van haar kennis, dat wil zeggen: zij heeft het niet gezien.

Daarom is het aanbevolen om deze dagen, de dagen van de tien, te vasten vanaf de eerste dag, en in het bijzonder de negende dag ervan, de Dag van *ʿArafah*. Daarover heeft de Boodschapper ﷺ meegedeeld dat hij van Allāh hoopt dat het de zonden van twee jaren uitwist: één voorafgaand jaar en één komend jaar.

صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ، أَحْتَسِبُ عَلَى اللهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ، وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ

"Het vasten van de Dag van ʿArafah: ik hoop van Allāh dat het het jaar vóór die dag en het jaar erna uitwist."

En als de nachten van *Ramaḍān Qiyām* bevatten, dan bevatten deze tien dagen ook *Qiyām*. Alleen is het gezamenlijke gebed aanbevolen in de *Qiyām* van *Ramaḍān*, in tegenstelling tot de tien dagen van *Dhu-l-Ḥijjah*, waarin het beter is dat ieder persoon dit in zijn eigen huis verricht. Wat betreft *Tarāwīḥ*: het betere is dat dit in de moskee gezamenlijk wordt verricht. Maar de basis van *Qiyām* bestaat hier en daar, en de basis van het vasten bestaat eveneens hier en daar, hoewel het verschil is dat het vasten van *Ramaḍān* een verplichting [*Farīḍah*][12] is, terwijl het vasten van de tien dagen een vrijwillige daad [*Nāfilah*][13] is en een daad waarmee men nabijheid tot Allāh zoekt [*Qurbah*].[14]

Er is echter gekomen in de *Ḥadīth* van Ibn ʿAbbās, overgeleverd door al-Bukhārī, en dit is ook gekomen van anderen onder de Metgezellen, dat de Boodschapper ﷺ zei:

مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ

"Er zijn geen dagen waarin rechtschapen daden beter en geliefder zijn bij Allāh dan deze dagen."

Hij bedoelde de dagen van de tien. Zij zeiden:

وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ؟

"Zelfs niet Jihād op de weg van Allāh?"

Hij zei:

وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ، إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ، ثُمَّ لَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ

"Zelfs niet Jihād op de weg van Allāh, behalve een man die eropuit trekt met zijn eigen leven en zijn bezit, en vervolgens met niets daarvan terugkeert."

Dit betekent dat rechtschapen daden tijdens de tien van *Dhu-l-Ḥijjah*, de hele tien, een geweldige rang hebben bij Allāh. Zij overtreffen zelfs *Jihād*[15] op de weg van Allāh buiten deze tien. Zij overtreffen het. Iedere rechtschapen daad, verplicht of vrijwillig, in de nacht of overdag: vasten, *Qiyām*, liefdadigheid [*Ṣadaqah*],[16] recitatie van de *Qur'ān*, gedenken [*Dhikr*],[17] smeekbede [*Duʿā'*],[18] het zoeken van kennis [*Ṭalabu-l-ʿIlm*],[19] het verspreiden van kennis [*Nashru-l-ʿIlm*], goedheid tegenover de ouders [*Birru-l-Wālidayn*], het onderhouden van de familiebanden [*Ṣilatu-r-Raḥim*], goed gezelschap, goed nabuurschap en andere werken van goedheid.

مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ

"Er zijn geen dagen waarin rechtschapen daden beter en geliefder zijn bij Allāh dan deze dagen,"

Dat wil zeggen: de dagen van de tien, de tien van *Dhu-l-Ḥijjah*. Zij zeiden:

يَا رَسُولَ اللهِ، وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ؟

"O Boodschapper van Allāh, zelfs niet Jihād op de weg van Allāh?"

Zij vroegen dit omdat zij de deugd van *Jihād* kenden en de positie van *Jihād* op de weg van Allāh [*Fī Sabīli-llāh*]. Daarop zei hij:

وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ، إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ، ثُمَّ لَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ

"Zelfs niet Jihād op de weg van Allāh, behalve een man die eropuit trekt met zijn eigen leven en zijn bezit, en vervolgens met niets daarvan terugkeert."

Zijn bezit is gegaan op de weg van Allāh, en hijzelf is gedood op de weg van Allāh. Dit is wat gelijkstaat aan degene die een rechtschapen daad verricht tijdens de tien van *Dhu-l-Ḥijjah*.

Degenen die Allāh het vasten van *Ramaḍān* heeft laten bereiken, dienen Allāh daarom te prijzen. Hoeveel mensen stierven er vóór *Ramaḍān*. Zo is het ook wanneer Allāh jou deze tien dagen laat bereiken. Dit is opnieuw een gunst [*Minnah*] en opnieuw een geweldige zegen [*Niʿmah*]: dat Allāh jou de tien van *Dhu-l-Ḥijjah* heeft laten bereiken. Vraag je Heer dus, zoals Hij jou deze dagen heeft laten bereiken, om jou succes te schenken in rechtschapen daden [*al-Aʿmāl aṣ-Ṣāliḥah*] tijdens deze dagen.

Rechtschapen daden tijdens deze dagen, zoals jullie hebben geleerd, overtreffen *Jihād* op de weg van Allāh buiten deze tien. Dit omvat recitatie van de *Qurʾān*, *Duʿāʾ*, *Dhikr*, het vragen om vergeving [*Istighfār*], berouw [*Tawbah*], rituele wassing [*Wuḍūʾ*], gebed, of het nu *Farīḍah* of *Nāfilah* is, vasten, afzondering in de moskee [*Iʿtikāf*], goedheid tegenover de ouders [*Birru-l-Wālidayn*], het onderhouden van de familiebanden [*Ṣilatu-r-Raḥim*], en het onderhouden van je vrouw en kinderen [*an-Nafaqah*], want dit behoort tot de rechtschapen daden.

Het omvat ook dat je de rechten die op jou rusten en de schulden die je aan mensen hebt, nakomt. Rechtschapen daden zijn talrijk: *Duʿāʾ*, het oproepen tot Allāh [*Daʿwah*], onderwijs, het juist begeleiden van anderen, geduld [*Ṣabr*], verdraagzaamheid [*Ḥilm*], kennis [*ʿIlm*], oprechtheid [*Ikhlāṣ*], waarachtigheid [*Ṣidq*], monotheïsme [*Tawḥīd*], kuisheid van de tong [*ʿIffatu-l-Lisān*], reinheid in wat men eet [*ʿIffatu-l-Maṭʿam*], kuisheid van het gehoor [*ʿIffatu-s-Samʿ*], kuisheid van het zicht [*ʿIffatu-l-Baṣar*], kuisheid van de geslachtsdelen [*ʿIffatu-l-Farj*], het wegblijven van verboden zaken [*al-Muḥarramāt*], het laten groeien van de baard [*Iʿfāʾu-l-Liḥyah*], enzovoort. Daarna blijft men volharden in rechtschapen daden.

Daaronder valt ook het offer [*al-Uḍḥiyah*],[20] dat behoort tot de rechtschapen daden. Er is gekomen in de *Ḥadīth* van Umm Salamah, overgeleverd door Muslim, dat de Boodschapper ﷺ zei:

إِذَا أَهَلَّ هِلَالُ ذِي الْحِجَّةِ، وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضَحِّيَ، فَلَا يَأْخُذَنَّ مِنْ شَعْرِهِ وَلَا مِنْ أَظْفَارِهِ شَيْئًا

"Wanneer de maansikkel van Dhu-l-Ḥijjah verschijnt en een van jullie van plan is een offer te brengen, laat hij dan niets nemen van zijn haar en niets van zijn nagels."

Morgen blijft nog voor jullie over, de negenentwintigste. Wie iets van zijn haar of van zijn nagels wil nemen, kan dat doen. Wat betreft de baard [*al-Liḥyah*]: het scheren ervan is verboden en het inkorten ervan is verboden. Maar wat betreft de snor, het schaamhaar of het okselhaar, heeft hij morgen ruimte om van zijn nagels te nemen of van het haar waarvan het hem toegestaan is te nemen.

Wanneer echter de maansikkel van *Dhu-l-Ḥijjah* verschijnt en een van jullie van plan is een *Uḍḥiyah* te brengen, dan dient hij niets van zijn haar of van zijn nagels te nemen totdat hij zijn *Uḍḥiyah* slacht. Wat betreft degene die arm is en geen offer kan bekostigen: er is geen blaam op hem als hij tijdens de tien dagen daarvan neemt, omdat hij niet in staat is om het offer te brengen. Hij is arm.

Maar als hij in staat is het offer te brengen en dit niet doet, dan schiet hij tekort. Hij heeft zichzelf beroofd van een geweldige rechtschapen daad. Het is een benadrukte *Sunnah* [*Sunnah Muʾakkadah*].[21] De Profeet ﷺ bleef de *Uḍḥiyah* onderhouden. Hij offerde zelfs twee witte rammen met zwarte aftekeningen en horens. Hij slachtte ze met zijn eigen hand, noemde de Naam van Allāh [*Tasmiyah*] en sprak de verheerlijking [*Takbīr*] uit, zeggende:

بِسْمِ اللهِ، وَاللهُ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْ مُحَمَّدٍ وَمِنْ آلِ مُحَمَّدٍ

"In de Naam van Allāh, en Allāh is de Grootste. O Allāh, aanvaard dit van Moḥammad en van de familie van Moḥammad."

Hij legde het dier op zijn linkerzijde, plaatste zijn voet op de zijkant van de nek, hield het hoofd vast met zijn linkerhand en het mes met zijn rechterhand, terwijl hij zich richtte naar de *Qiblah* [gebedsrichting], en hij zei:

بِسْمِ اللهِ، وَاللهُ أَكْبَرُ

"In de Naam van Allāh, en Allāh is de Grootste."

Wat betreft andere geslachte dieren, daarbij zeg je:

بِسْمِ اللّٰهِ

"In de Naam van Allāh,"

Alleen dat, behalve bij de offerdieren [*al-Aḍāḥī*][22] en de offergaven [*al-Hadāyā*],[23] de offergaven van de pelgrims. Al deze dieren worden op de dag van *al-ʿĪd* en tijdens de dagen van *at-Tashrīq* geslacht met:

بِسْمِ اللّٰهِ، وَاللّٰهُ أَكْبَرُ

"In de Naam van Allāh, en Allāh is de Grootste,"

Omdat dit dagen van *ʿĪd* zijn, dagen van *Takbīr*.

Wees dus zorgvuldig met dit gezegende ritueel [*Shaʿīrah*],[24] het ritueel van het offer [*Shaʿīratu-l-Uḍḥiyah*]. De Profeet van Allāh, Ibrāhīm {عَلَيْهِ السَّلَامُ}, wilde zijn zoon Ismāʿīl slachten vanwege een visioen dat hij in een droom had gezien. De dromen van de Profeten zijn openbaring [*Waḥy*]. Dit is specifiek voor de Profeten: de dromen van de Profeten zijn openbaring. Hij zag in de droom dat hij zijn zoon Ismāʿīl slachtte. Daarom nam hij hem mee van Makkah naar *Miná* om hem te slachten. Toen hij de slachtplaats bereikte om hem te slachten, kwam het loskoopoffer [*al-Fidá*] van Allāh {عَزَّ وَجَلَّ}.[25] Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} kocht hem vrij met een geweldig offer [*Dhibḥ ʿAẓīm*].[26] Zo werd het een *Sunnah*. Het werd een *Sunnah*: *al-Uḍḥiyah* wordt geslacht uit dankbaarheid aan Allāh, uit gehoorzaamheid aan Allāh en om het welbehagen van Allāh te zoeken [*Marḍātu-llāh*]. Wees dus niet gierig tegenover jezelf.

Als het uit schapen [*aḍ-Ḍaʾn*] bestaat, mag de leeftijd niet minder zijn dan zes maanden, terwijl het de zevende maand binnengaat. Als het uit geiten

[*al-Maʿz*] bestaat, mag de leeftijd niet minder zijn dan één jaar, terwijl het het begin van het tweede jaar binnengaat. Als het uit runderen [*al-Baqar*] bestaat, mag de leeftijd niet minder zijn dan twee jaar, terwijl het het derde jaar binnengaat. Als het uit kamelen [*al-Ibil*] bestaat, mag de leeftijd niet minder zijn dan vijf jaar, terwijl het het zesde jaar binnengaat.

De uitdrukking "mag niet minder zijn dan" is duidelijk. Zij betekent niet dat het schaap uitsluitend zes maanden oud mag zijn. Nee. Dat is het minimum. Als het zeven, acht of tien maanden oud is, een jaar, anderhalf jaar, twee jaar, drie jaar, enzovoort, dan is daar geen bezwaar tegen. Dit betekent slechts dat het niet minder mag zijn dan dat. Wat geiten betreft: zij mogen niet minder zijn dan één jaar, terwijl zij het tweede jaar binnengaan.

Wees dus zorgvuldig met de wettelijk voorgeschreven leeftijd [*as-Sinn ash-Sharʿīyah*][27] en met vrij zijn van gebreken [*as-Salāmah mina-l-ʿUyūb*]. De leeftijd en het vrij zijn van gebreken: over de leeftijd hebben jullie gehoord, en wat betreft vrij zijn van gebreken betekent dit dat het dier vrij moet zijn van gebreken.

Er is gekomen in de *Ḥadīth*:

أَرْبَعٌ لَا تُجْزِئُ فِي الْأَضَاحِيِّ: الْعَوْرَاءُ الْبَيِّنُ عَوَرُهَا، وَالْعَرْجَاءُ الْبَيِّنُ عَرَجُهَا وَالْمَرِيضَةُ الْبَيِّنُ مَرَضُهَا، وَالْعَجْفَاءُ الَّتِي لَا تُنْقِي

"Vier soorten dieren zijn niet geldig als offerdieren: het eenogige dier waarvan het eenogig zijn duidelijk zichtbaar is, het kreupele dier waarvan het kreupel zijn duidelijk zichtbaar is, het zieke dier waarvan de ziekte duidelijk zichtbaar is, en het zeer magere dier dat geen merg heeft."

Het blinde dier valt daar dus des te meer onder. Als het met beide poten mank loopt, dan geldt dat des te meer. Het zieke dier waarvan de ziekte duidelijk zichtbaar is, betekent dat de ziekte zichtbaar is aan het dier en dat het uitgemergeld is geraakt. Het zeer magere dier dat geen merg heeft, betekent dat het geen vlees heeft.

إِنَّ اللهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا

“Voorwaar, Allāh is Rein en Hij aanvaardt alleen wat rein is.”

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ

“Jullie zullen de vroomheid nooit bereiken totdat jullie uitgeven van datgene waar jullie van houden.”

Kies daarom een goede *Uḍḥiyah*, gezond en vrij van gebreken. Dit is een rechtschapen daad waarmee je toenadering zoekt tot Allāh.

Het slachten heeft een begin, een einde en een periode daartussen. Het begint wanneer de mensen klaar zijn met het gebed van *ʿĪdu-l-Aḍḥá*, dat wil zeggen het *ʿĪd*-gebed, en het eindigt met het ondergaan van de zon op de laatste dag van de dagen van *at-Tashrīq*.[28] De periode is dus vier dagen en drie nachten. Men mag slachten in de nacht of overdag, als verruiming van Allāh voor Zijn dienaren, zodat dit goede ruim wordt gemaakt voor deze *Ummah*.

Deze tien dagen, o dienaren van Allāh, zijn dus tien edele dagen bij Allāh. Daarom heeft Allāh erbij gezworen in Zijn uitspraak:

وَالْفَجْرِ ۝ وَلَيَالٍ عَشْرٍ

“Bij de dageraad, en bij tien nachten.”

Dit verwijst naar deze tien dagen, de gezegende tien van *Dhu-l-Ḥijjah*. Wees dus ijverig in het vasten ervan, moge Allāh jullie belonen met het goede. Wie in staat is ze vanaf de eerste dag te vasten, laat hem dat doen. Ze beginnen bijvoorbeeld, zoals wij zeiden, op de komende woensdag, *in shāʾ Allāh.*

Daarna, zelfs als woensdag toch nog tot *Dhu-l-Qaʿdah* blijkt te behoren, is daar geen verlies in. Je wordt ervoor beloond, *in shāʾ Allāh*. Ga vervolgens door met vasten totdat wordt gezegd dat *al-ʿĪd* is aangebroken. De mensen zullen bij *ʿArafah* hebben gestaan tijdens *al-Ḥajj*. Die laatste dag, de dag van het staan bij *ʿArafah* [*al-Wuqūf bi-ʿArafah*], vast je. Het vasten daarvan is beter dan het vasten van welke andere dag dan ook.

Er is ook in de *Ḥadīth* gekomen dat de beste dag van de wereldse dagen de Dag van het Slachten [*Yawmu-n-Naḥr*] is, de dag van *al-ʿĪd*. Deze dag is de beste van de wereldse dagen en is de dag van de grotere pelgrimstocht [*Yawmu-l-Ḥajj al-Akbar*], zoals vermeld in de *Āyah*. Hij werd *Yawmu-l-Ḥajj al-Akbar* genoemd omdat de meeste rituelen van *al-Ḥajj* op die dag worden verricht.

أَفْضَلُ أَيَّامِ الدُّنْيَا يَوْمُ النَّحْرِ، ثُمَّ يَوْمُ الْقَرِّ

“De beste dag van de wereldse dagen is de Dag van het Slachten, daarna de Dag van het Verblijven.”

Dat is de elfde dag, de dag erna. Hij werd de Dag van het Verblijven [*Yawmu-l-Qarr*] genoemd omdat de mensen daarin verblijven in *Miná*, dat wil zeggen de pelgrims. Op de tiende volgen de dagen van *at-Tashrīq*.

De dagen van *at-Tashrīq* zijn de elfde, de twaalfde en de dertiende van de maand *Dhu-l-Ḥijjah*. Het vasten ervan is verboden, net zoals het vasten van de dag van *al-ᶜĪd* verboden is.

يَوْمُ الْعِيدِ وَأَيَّامُ التَّشْرِيقِ أَيَّامُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ وَذِكْرٍ لِلَّهِ

"De dag van al-ᶜĪd en de dagen van at-Tashrīq zijn dagen van eten, drinken en het gedenken van Allāh."

Zo heeft de Profeet ﷺ het gezegd. Hij verleende geen vrijstelling [*Rukhṣah*] voor het vasten van de dagen van *at-Tashrīq*, behalve aan een pelgrim [*Ḥājj*] die *Tamattu*ᶜ of *Qirān* [twee vormen van het verrichten van *Ḥajj* samen met ᶜ*Umrah*] verricht en het offerdier [*al-Hady*] niet kan vinden. Zo iemand krijgt de vrijstelling om deze drie dagen van de tien te vasten, omdat hij tien dagen moet vasten: drie en zeven wanneer jullie terugkeren. Dit geldt voor degene wiens familie niet aanwezig is bij *al-Masjidu-l-Ḥarām*.

Zelfs de dertiende dag van de dagen van *at-Tashrīq* wordt beschouwd als de eerste dag van *al-Ayyām al-Bīḍ* [de Witte Dagen],[29] maar hij wordt niet gevast. Hij wordt niet gevast op grond dat hij tot *al-Ayyām al-Bīḍ* behoort. In *Dhu-l-Ḥijjah* zijn *al-Ayyām al-Bīḍ* alleen de veertiende en de vijftiende, twee dagen. Als hij samen met die twee de zeventiende wil vasten, of een andere dag aan het einde van de maand, dan heeft hij drie dagen gevast naast de negen die hij al had gevast, namelijk de negen van *Dhu-l-Ḥijjah*. Zo niet, dan kan hij de zes van *Shawwāl* vasten, want het vasten van de zes van *Shawwāl* en het vasten van de negen van *Dhu-l-Ḥijjah* zijn daden van gehoorzaamheid.

فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ

“Wedijver dus in het goede.”

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ

“Race naar vergeving.”

وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ

“En laat hiervoor de wedijveraars wedijveren.”

Dit zijn daden waarmee men toenadering zoekt tot Allāh. Zolang je leeft, zal er een dag over je komen waarop je sterft en je daden worden afgesneden.

إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ

“Wanneer de zoon van Ādam sterft, worden zijn daden afgesneden behalve door drie: een doorlopende liefdadigheid, kennis waaruit voordeel wordt genomen, of een rechtschapen kind dat voor hem smeekbeden verricht.”

Overgeleverd door Muslim, van Abū Hurayrah {رَضِيَ ٱللَّٰهُ عَنْهُ}.

Maar nu leef je, dus grijp de kans.

اغْتَنِمْ حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وَشَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ

"Benut je leven vóór je dood, je gezondheid vóór je ziekte, je vrije tijd vóór je bezigheid, je jeugd vóór je ouderdom, en je rijkdom vóór je armoede."

Je bevindt je in deze wereld, te midden van haar wisselingen en omwentelingen.

كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ

"Iedere dag is Hij bezig met een zaak."

Hij schenkt voorziening en verrijkt; Hij veroorzaakt armoede en vernedering; Hij schenkt eer en leven, doet sterven en doet wat Hij wil {سُبْحَانَهُ}. Benut daarom deze rechtschapen daden. Herinner je dat vele mensen in leven waren, maar deze tien dagen niet tot hen kwamen behalve nadat zij al gestorven waren, terwijl Allāh jouw levensduur en jouw leven heeft verlengd. Zet het dus in voor het goede. Gebruik al haar momenten en uren in *Duʿāʾ*, *Dhikr*, *Istighfār*, verheerlijking [*Tasbīḥ*], het verklaren dat niets het recht heeft aanbeden te worden behalve Allāh [*Tahlīl*], *Takbīr*, *Ṣadaqah*, het helpen van je moslimbroeder en het verzoenen tussen je moslimbroeders. Welke wegen naar het goede je ook kunt bewandelen, span je daarvoor in. Zeg tegen jezelf: Allāh weet het het beste. Zelfs als je dit uitspreekt, zeg dan: Allāh weet het het beste of deze tien dagen mijn laatste zullen zijn, of dat er nog een andere tien dagen van *Dhu-l-Ḥijjah* tot mij zullen komen terwijl ik nog leef. Allāh weet het het beste.

Dit is inderdaad de realiteit. Wij hebben *Ramaḍān* gevast, en wij vragen Allāh om aanvaarding [*Qabūl*], maar wij weten niet of er nog een andere *Ramaḍān* tot ons zal komen terwijl wij nog leven. Allāh weet het het beste.

Onze levensduren liggen niet in onze eigen handen. Jij hebt geen beschikking over de zaak. De gehele zaak behoort toe aan Allāh.

Spoor de mensen dus aan, o luisteraars. Spoor anderen aan tot dit geweldige goede. Breng je familieleden op de hoogte. Morgen na *al-Maghrib* hebben jullie een gelegenheid in de moskeeën, de dorps-moskeeën, met de microfoons, om de mensen aan te moedigen en aan te sporen tot rechtschapen daden en tot het ontvangen van de tien dagen van *Dhu-l-Ḥijjah* met goede, rechtschapen en nuttige daden. Daaronder valt het vasten. Spoor hen aan om te vasten.

Shaykh Ibn Bāz zei: "*Het vasten van de tien dagen van Dhu-l-Ḥijjah wordt slechts ontkend door een onwetende.*" Dit staat in zijn *Majmūʿ Fatāwá*. Het valt onder de algemene teksten: vasten behoort tot de rechtschapen daden, en het valt ook onder de specifieke *Ḥadīth* waarin staat dat hij ﷺ ze gewoon was te vasten. Zoals wij zeiden: *al-Muthbit* krijgt voorrang boven *an-Nāfī*. Spoor anderen dus aan, mannen en vrouwen, want dit is een rechtschapen daad.

Sommige mensen vragen: iemand heeft dagen van *Ramaḍān* in te halen. Een vraagsteller zegt dat hij vijf dagen van de maand *Ramaḍān* moet inhalen. Moet hij de eerste vijf dagen van de tien vasten als inhaalvasten [*Qaḍāʾ*], en de vier dagen daarna als vrijwillig vasten [*Nāfilah*]? Hij vroeg: "Is dit beter, of moet ik alle negen als vrijwillige vasten vasten?"

Ik antwoordde hem. Ik zei tegen hem: het vasten van de eerste vijf dagen is een verplichte inhaalvasten [*Farīḍah Qaḍāʾ*], en de vier dagen daarna zijn vrijwillig. De *Ḥadīth* is algemeen en omvat zowel verplichte als vrijwillige daden:

...مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا

“Er zijn geen dagen waarin rechtschapen daden...”

Dit is een rechtschapen daad: dat hij een verplichting vervult die op hem rust. Ik zei tegen hem dat het vasten van die vijf dagen als *Qaḍāʾ* op het niveau staat van het verplichte vasten [*Ṣawmu-l-Wājib*], en wat daarna komt als vrijwillig vasten op het niveau staat van vrijwillig vasten [*Ṣawmu-n-Nāfilah*]. De beloning van de verplichte daad is groter dan de beloning van de vrijwillige daad. Bovendien kan hij daarmee de verplichting [*Farīḍah*] en de vrijwillige daad [*Nāfilah*] hebben gecombineerd.

Wie dus vast wat op hem rust als *Qaḍāʾ*, daar is geen probleem in. Moge Allāh hem belonen met het goede. Het blijft een rechtschapen daad. Hij heeft een verplichting vervuld die op hem rustte, en het vervullen van de verplichting gaat vóór het verrichten van een vrijwillige daad, terwijl de rechtschapen daad aanwezig is. Waar het om gaat, is dat deze dagen over hem heengingen terwijl hij vastte.

Als ze echter over hem heengingen terwijl hij zijn vasten had verbroken, zou hij zeggen: *Allāhu-l-Mustaʿān* [Allāh is Degene Wiens hulp wordt gezocht], ik heb een geweldig goed gemist. Maar als ze over hem heengingen terwijl hij vastte, dan zegt hij: Allāh heeft jouw goed vermeerderd. Haast je om de verplichting te vervullen die op jou rust. Je weet niet wanneer je zult sterven.

Tot de rechtschapen daden behoort het *Ḍuḥá*-gebed [*Ṣalātu-ḍ-Ḍuḥá*],[30] moge Allāh jullie belonen met het goede, tijdens deze gezegende tien

dagen. Als een van jullie na het verrichten van *al-Fajr* in de moskee blijft zitten, Allāh gedenkend totdat de zon opkomt, en vervolgens *Rakʿatayn* [twee gebedseenheden] bidt, dan heeft hij het gelijke van de beloning van een volledige, volledige, volledige *Ḥajj* en *ʿUmrah*. Goed nieuws voor de mannen die met de mensen in de moskee gezamenlijk bidden. Je kunt daar blijven voor het gedenken van Allāh [*Dhikru-llāh*], voor het reciteren van de *Qurʾān*, voor *Istighfār* en voor *Tasbīḥ*. Het is slechts ongeveer een uur, daarna is de zon opgekomen. Van na *Ṣalātu-l-Fajr* tot zonsopkomst is ongeveer een uur. Daarna is de zon opgekomen. Bid *Rakʿatayn* [twee gebedseenheden]. Als je er vier bidt, dan is dat nog groter en groter.

Zoals Allāh {سُبْحَانَهُ} zegt in *al-Ḥadīth al-Qudsī*:

يَا ابْنَ آدَمَ صَلِّ لِي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ أَكْفِكَ آخِرَهُ

"O zoon van Ādam, bid tot Mij vier Rakʿāt [gebedseenheden] aan het begin van de dag, dan zal Ik jou volstaan aan het einde ervan."

Vier *Rakʿāt* aan het begin van de dag: *Rakʿatayn* [twee gebedseenheden], daarna geef je de *Salām*, daarna *Rakʿatayn*, daarna geef je de *Salām*. Allāh zal jou volledig volstaan in alles wat jou bezighoudt. Je zult onder de zorg van Allāh {سُبْحَانَهُ} staan. Hij zal jou volstaan in alles wat jou bezighoudt.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ

"Is Allāh niet voldoende voor Zijn dienaar?"

Hij zal jou volstaan in alles wat jou bezighoudt. Wees dus ijverig, moge Allāh jullie belonen met het goede. In sommige plaatsen gaan deze tien dagen over hen heen alsof zij zich in *Ramaḍān* bevinden. Dat wil zeggen:

de uiterlijke vorm ervan lijkt op *Ramaḍān*, wat betreft vasten, *Suḥūr*, *Ifṭār* en alles daaromheen. Mannen, vrouwen en jongeren vasten ze. Dit is het geweldige goede. Dit is wedijveren in het goede.

وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ

"En laat hiervoor de wedijveraars wedijveren."

Dit is wedijveren naar het goede en naar gehoorzaamheid [*Ṭāʿah*], wedijveren naar het goede en naar gehoorzaamheid. De moskeeën raken gevuld met mensen: reciteurs, degenen die Allāh gedenken, degenen die smeekbeden verrichten, degenen die vergeving vragen en degenen die met de gemeenschap bidden [*al-Jamāʿah*].

Wie zich wil afzonderen in de moskee [*Iʿtikāf*],[31] mag dat doen, want de correcte positie onder de uitspraken van *Ahlu-l-ʿIlm* is dat *Iʿtikāf* gedurende het hele jaar voorgeschreven is. Sommige mensen van kennis zijn zelfs van mening dat wanneer je de moskee binnengaat, al is het voor een *Farīḍah*, samen met de vaste *Sunnah*-gebeden [*ar-Rātibah*] ervoor en erna, wat allemaal misschien een half uur duurt, en je in je hart de intentie maakt voor *Iʿtikāf*, dat dit beter is. Het is *Iʿtikāf* voor een half uur.

Onder degenen die deze mening verkozen, was Shaykh Ibn Bāz. Dat wil zeggen: wanneer je de moskee binnengaat voor het gebed, maak dan de intentie voor *Iʿtikāf* zolang je erin verblijft: een half uur, een uur, anderhalf uur, wat Allāh ook voor jou beschikt. Dan wordt de beloning van *Iʿtikāf* voor jou opgeschreven voor dat uur waarin je het intentioneerde of waarin je daar verbleef. Zo behoren ook de zittingen

van kennis [*Ḥalaqātu-l-ʿIlm*] tot de rechtschapen daden, of je nu onderwijst of leert. Leren behoort tot de rechtschapen daden.

Wees tijdens de tien dus ijverig, zoals je ijverig was in *Ramaḍān*, om met vele rechtschapen daden te komen vanuit verschillende poorten, zodat jouw boek van daden gevuld wordt met veelvuldige, herhaalde en gevarieerde rechtschapen daden uit talrijke poorten van goedheid. Kijk terug naar wat je tijdens de tien hebt gedaan: van de ene rechtschapen daad naar de andere, naar een derde, naar een vierde, naar een tiende, naar een twintigste. Vele daden, allemaal goed: woorden, handelingen, overtuigingen, omgang met mensen en aanbiddingen. Allemaal goed, en allemaal tijdens de tien, zodat deze tien dagen, *in shāʾ Allāh*, voor jou zullen getuigen en niet tegen jou, met goedheid, gehoorzaamheid en daden van toenadering.

Zoals wij zeiden: herinner jezelf eraan dat deze tien dagen misschien niet opnieuw komen na deze *Dhu-l-Ḥijjah*. Misschien komen de volgende tien dagen pas nadat jij al gestorven bent. Race dus naar het goede.

Deze rechtschapen daden zijn voor jou. Ze zijn van jou. Allāh heeft er geen behoefte aan, Hij heeft geen behoefte aan ons en Hij heeft geen behoefte aan jou. Allāh zei:

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ

“Wie rechtschapen daden verricht, doet dat voor zijn eigen ziel.”

Ze zijn voor jou. Allāh heeft er geen behoefte aan. Jij bent degene die beloond wordt, jij bent degene die voordeel ontvangt, en jij bent degene die er baat bij heeft.

Zoals wij zeiden, tot de beste van jullie daden behoort het vergieten van bloed, dat wil zeggen *al-Aḍāḥī*. Wie in staat is meer dan één *Uḍḥiyah* te offeren, laat hem dat doen: één offer, twee offers, drie offers, vier offers. Moge Allāh hem belonen met het goede.

Als hij zijn vader of moeder in de beloning betrekt, indien zij gestorven zijn, dan heeft hij hen in de beloning betrokken. Moge Allāh zijn goedheid vermeerderen. Het is namens jou en namens je vader, omdat hij gestorven is. Zo wordt het een offer namens jou en namens je vader. Als je moeder gestorven is, dan is het een offer namens jou en namens haar. Moge Allāh jouw goedheid vermeerderen en jou belonen met het goede.

Als zij in leven zijn en bij jou wonen, dan is de basis van het bestaande offer dat het namens jou is en namens de mensen van jouw huishouden. Bijvoorbeeld: jij slacht één offer namens jezelf en namens de aanwezige leden van je huishouden. Maar jij bent de eigenaar van het offer [*Ṣāḥibu-l-Uḍḥiyah*]. Jij bent degene die niets neemt van zijn haar of van zijn nagels, omdat jij degene bent die het offer brengt [*al-Muḍaḥḥī*]. Wat hen betreft, hoewel jij hen in de beloning hebt betrokken, hebben zij geen offer vanuit hun eigen bezit. Daarom mogen zij tijdens de tien dagen van hun haar en nagels nemen. Zij ontvangen slechts de beloning doordat jij hen hebt betrokken. Het verbod om van het haar en de nagels te nemen is specifiek voor jou, niet voor hen. Er is geen bezwaar als zij ervan nemen.

Dit geldt behalve wanneer je zoon getrouwd is, een zelfstandig huishouden heeft en een offer heeft dat specifiek van hem is. In dat geval wordt tegen hem gezegd wat tegen jou wordt gezegd: neem niets van je haar of nagels zodra de tien dagen zijn begonnen, totdat je jouw offer

slacht, omdat jij een offer hebt. Hij krijgt dezelfde regelgeving die op jou van toepassing is.

Ook de zoon dient aangespoord te worden, als hij daartoe in staat is, om zijn offer te slachten. Hij moet aangemoedigd worden om het offer te brengen. Men zegt tegen hem: dit is een rechtschapen daad. Zie je de mensen van *al-Qāt* niet, hoe zij geld uitgeven aan *al-Qāt*, dat vals, nutteloos en bedorven is, dat niet voedt en niet baat tegen honger:

لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ

"Het maakt niet dik en baat niet tegen honger."

Het is het werk van *Shayṭān*. Wat deze daden betreft, *al-Aḍāḥī*, zij zijn een daad van toenadering tot Allāh [*Qurbah*], rechtschapen daden die geweldig en edel zijn. Door deze daad zoek je toenadering tot Allāh.

Zoals wij zeiden: het is aanbevolen voor degene die het offer brengt [*al-Muḍaḥḥī*] om zijn *Uḍḥiyah* zelf te slachten. Dit is bij wijze van aanbeveling, zoals de Boodschapper van Allāh ﷺ deed. Hij slachtte zijn offer zelf. Maar als degene die het offer brengt iemand machtigt om namens hem te slachten, dan is daar geen probleem in. Hij mag ervan eten, ervan als liefdadigheid geven en ervan schenken aan wie hij wil schenken. Als hij een deel van het vlees wil bewaren, mag hij het voor latere dagen in de koelkast bewaren. De zaak is ruim, en alle lof komt toe aan Allāh.

Als hij zijn familieleden uitnodigt, moge Allāh hem belonen met het goede, en zijn verwanten en familieleden voedt aan deze gezegende tafel, zodat zij samenkomen rond hun voedsel, hun harten dichter bij elkaar worden gebracht en de wrok in hun borsten verdwijnt, dan behoort het

onderhouden van de familiebanden [*Ṣilatu-r-Raḥim*][32] tot de grootste daden van toenadering tot Allāh. Wees daar dus ijverig in, of dat nu tijdens de tien dagen is, tijdens de dagen van *al-ʿĪd* of op andere dagen.

Voorwaar, het onderhouden van de familiebanden [*Ṣilatu-r-Raḥim*] behoort tot de grootste daden van gehoorzaamheid. Het vermeerdert de levensduur en de voorziening: vermeerdering in voorziening, vermeerdering in levensduur en vermeerdering in beloningen. Het verbreken van de familiebanden [*Qaṭīʿatu-r-Raḥim*][33] is een van de grote zonden [*Kabīrah mina-l-Kabāʾir*]. Hij ﷺ zei:

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعُ رَحِمٍ

"Degene die de familiebanden verbreekt, zal het Paradijs niet binnengaan."

Overeengekomen [*Muttafaqun ʿAlayh*].

En Allāh zei:

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ۝ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ

"Zouden jullie dan misschien, als jullie je afwenden, verderf op aarde veroorzaken en jullie familiebanden verbreken? Zij zijn degenen die Allāh heeft vervloekt, waarop Hij hen doof maakte en hun zicht verblindde."
(***Sūrah Moḥammad*** 47:22)

Houd daar dus mee op, moge Allāh jullie belonen met het goede. Onderhoud jullie familiebanden. Wie de familiebanden onderhoudt, met hem onderhoudt Allāh verbinding; en wie ze verbreekt, die verbreekt

[verbinding met] Allāh. Familiebanden hebben niet alleen betrekking op iemands zus. Sommige mensen denken dat de familieband alleen de zus is. De zus behoort tot de familieband, maar de familieband [*Raḥim*] is ruimer dan dat. Je vader behoort tot jouw verwanten [*Arḥām*], en je moeder behoort tot jouw verwanten. Je tantes van vaderskant, je ooms van vaderskant, je ooms van moederskant, je tantes van moederskant, broers, zussen, zonen, dochters, grootvaders, grootmoeders, al je familieleden van vaderskant, al je familieleden van moederskant, en al je familieleden uit jouw eigen bloedlijn, van je kinderen en hun kinderen, van je dochters en de kinderen van je dochters, zij allen behoren tot jouw verwanten. Wees dus ijverig in het onderhouden van de banden met hen als je wilt dat Allāh de verbinding met jou onderhoudt. Wat betreft degene die zijn familiebanden verbreekt: Allāh verbreekt hem de banden. Het verbreken van je familiebanden is een grote zonde. Daartegenover staat dat het onderhouden van je familiebanden een geweldige rechtschapen daad is.

Pas ervoor op dat je je familieleden schaadt. Sommige mensen schaden hun familieleden, storen hen en belasten hen. Bij Allāh, dit is een ramp. Dit behoort tot het werk van *Shayṭān*. Schaad je familieleden niet, schaad je buren niet en schaadt je metgezellen niet. Wees zacht en gemakkelijk.

الْمُؤْمِنُ هَيِّنٌ لَيِّنٌ

"De gelovige is zacht en gemakkelijk."

Zoals is gekomen in de *Ḥadīth*. Deze dagen, en deze dagen van *al-ʿĪd*, zijn een gelegenheid voor jullie om de familiebanden te onderhouden, goed te zijn voor jullie vaders en moeders, goedheid te tonen tegenover jullie

buren en onrechtmatige zaken [*al-Maẓālim*] en rechten terug te geven aan hun rechthebbenden. Het is een gelegenheid. Het is *ʿĪd*. Wie berouw toont, Allāh aanvaardt zijn berouw.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

"Voorwaar, Allāh houdt van degenen die veelvuldig berouw tonen en Hij houdt van degenen die zich reinigen."

Voorwaar, Allāh en Zijn engelen zenden gebeden over degenen die *Suḥūr* nemen. *Allāhu Akbar*. Je neemt *Suḥūr* [ontbijt/maaltijd] voor het vasten.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الْمُتَسَحِّرِينَ

"Voorwaar, Allāh en Zijn engelen zenden gebeden over degenen die Suḥūr nemen."

Zoals is gekomen in de *Ḥadīth*. En de beste mensen zijn degenen die het snelst zijn in het verbreken van het vasten. Dat wil zeggen: wanneer de zon is ondergegaan, haast men zich om het vasten te verbreken.

خَيْرُ النَّاسِ أَعْجَلُهُمْ فِطْرًا

"De beste mensen zijn degenen die het snelst zijn in het verbreken van het vasten."

Wanneer de zon was ondergegaan, zei hij ﷺ:

لَا تَزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ

"Mijn Ummah zal op goedheid blijven zolang zij zich haasten met het verbreken van het vasten."

Wanneer de zon is ondergegaan en dit is vastgesteld door haar ondergang, haast je dan met het verbreken van het vasten. Dit wijst erop dat er geweldig goed in jou is: dat je *as-Suḥūr* uitstelt en *al-Ifṭār* versnelt. Maar dit betekent niet dat je *as-Suḥūr* uitstelt totdat *al-Fajr* is binnengetreden en *al-Fajr* al is aangebroken terwijl jij nog eet en drinkt. Dit is niet toegestaan. En het betekent ook niet dat je je haast met het verbreken van het vasten vóórdat de zonneschijf is ondergegaan. Verificatie is noodzakelijk, en zaken moeten op hun juiste plaats worden gezet.

Ook, o dienaren van Allāh, zonden komen vaak voor tijdens de dagen van *al-ʿĪd*, wees daar dus alert op. De dagen van *al-ʿĪd* zijn geen dagen van ongehoorzaamheid. Het zijn dagen van gehoorzaamheid [*Ṭāʿah*], dagen van *Dhikr* en dagen van *Takbīr*.

Vergeet de onbegrensde *Takbīr* [*at-Takbīr al-Muṭlaq*] en de gebonden *Takbīr* [*at-Takbīr al-Muqayyad*][34] niet. Wat betreft de onbegrensde *Takbīr*: deze begint vanaf de eerste van de tien dagen. Het is onbegrensde *Takbīr* gedurende dertien dagen: vanaf de eerste dag van de tien tot aan de laatste van de dagen van *at-Tashrīq*, tot aan zonsondergang op de laatste dag van de dagen van *at-Tashrīq*. De betekenis van "onbegrensd" is dat het wordt gezegd buiten de momenten direct na de gebeden. Dat is wat onbegrensd betekent: terwijl je loopt, terwijl je in de winkel bent, terwijl je in de auto bent, terwijl je op de markt bent, terwijl je op de boerderij bent, terwijl je aan het werk bent, terwijl je op de daken bent en terwijl je op de binnenplaats bent. Dit is onbegrensd.

Wat betreft de gebonden *Takbīr*: dat is de *Takbīr* die gebonden is aan de momenten na de gebeden [*Adbāru-ṣ-Ṣalawāt*]. Deze begint vanaf *Fajr* op de

Dag van ʿ*Arafah* en eindigt met ʿAṣr op de laatste dag van de dagen van *at-Tashrīq*. Dit is de *Takbīr* die gebonden is aan de momenten na de gebeden. Wat betreft de onbegrensde *Takbīr*: die is onbegrensd buiten de gebedstijden, op andere momenten. Niets daarvan wordt met één gezamenlijke stem gedaan. Ieder persoon doet *Takbīr* afzonderlijk. Wanneer de Imām de *Salām* geeft van het gebed, vanaf het *Fajr*-gebed op de Dag van ʿ*Arafah* tot ʿ*Aṣr* op de laatste dag van de dagen van *at-Tashrīq*, geef je de *Salām*, waarna zij Allāh groot maken.

Allāhu Akbar, Allāhu Akbar, Allāhu Akbar

Lā Ilāha Illā Allāh

Allāhu Akbar, Allāhu Akbar

Wa li-llāhi-l-Ḥamd

Imām Aḥmad ibn Ḥanbal werd hierover gevraagd, dat wil zeggen over het bewijs ervoor, en hij zei: "Consensus." [*al-Ijmā*ʿ]. En *al-Ijmā*ʿ wordt beschouwd als een van de wettelijke bewijzen [*al-Adillah ash-Shar*ʿ*īyah*].

Nadat je klaar bent met de *Takbīr*, breng je daarna de bekende gedenkingen [*al-Adhkār*] die na de vijf gebeden worden gezegd, nadat je klaar bent met de gebonden *Takbīr*. Wat betreft de onbegrensde *Takbīr*: deze is zoals jullie hebben gehoord, vanaf de eerste van de tien dagen, terwijl je onderweg bent, in je huis, op de binnenplaats, in de winkel, op de markt, op de boerderij, op kantoor, waar je ook bent, in de fabriek. Je maakt Allāh groot, ieder persoon afzonderlijk.

Allāhu Akbar, Allāhu Akbar, Allāhu Akbar

Lā Ilāha Illā Allāh

Allāhu Akbar, Allāhu Akbar

Wa li-llāhi-l-Ḥamd

Je herhaalt het, daarna herhaal je het, daarna herhaal je het, naar wat Allāh voor jou opent. Het is een van de rituelen van de religie [*Shaʿīrah min Shaʿāʾiri-d-Dīn*]. De onbegrensde en gebonden *Takbīr* behoren tot de rituelen van *al-ʿĪd*, breng deze *Sunan* dus tot leven.

De mensen met de grootste beloning zijn degenen die zich het sterkst vasthouden aan de religie. Degenen met de grootste beloning, de meest overvloedige beloning en de meest overvloedige vergelding zijn degenen die de meeste rechtschapen daden verrichten, zich het sterkst vasthouden aan de *Sunnah* en de religie het meest volledig toepassen, naar de mate van jouw daden.

Sommige mensen voelen schaamte wanneer zij *Takbīr* doen. Glorie zij Allāh. De zangeres zingt en schaamt zich niet, terwijl jij je schaamt wanneer je Allāh gedenkt. O Allāh, maak ons standvastig. Deze schaamte is misplaatst. Jij bent in gehoorzaamheid [*Ṭāʿah*]. Jij bent bezig met een daad van toenadering tot Allāh [*Qurbah*]. Jij bent bezig met een van de rituelen van de religie [*Shaʿīrah min Shaʿāʾiri-d-Dīn*], terwijl sommige mensen het verwaarlozen. Schaam je je wanneer je het toepast? Jij verheerlijkt Allāh. Allāh zei:

وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ

"En opdat zij de Naam van Allāh noemen op bekende dagen."

De bekende dagen [*al-Ayyām al-Maʿlūmāt*] zijn de dagen van de tien. En Hij zei:

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ

"En gedenk Allāh gedurende getelde dagen."

De getelde dagen [*al-Ayyām al-Maʿdūdāt*] zijn de dagen van *at-Tashrīq*, de drie dagen na de tien. Gedenk Allāh. Waar schaam je je voor? Voor een rechtschapen daad?

Breng dit ritueel dus tot leven. Misschien is, zoals wij zeiden, woensdag de eerste van *Dhu-l-Ḥijjah*, en dan begint de onbegrensde *Takbīr*. Let op dat de onbegrensde niet wordt verward met de gebonden. Ga je na de gebeden vanaf het begin van de tien staan en *Takbīr* doen? Nee. De *Takbīr* na de gebeden is de gebonden *Takbīr*. De gebonden *Takbīr* begint vanaf de Dag van *ʿArafah* tot aan de laatste van de dagen van *at-Tashrīq*, vijf dagen, uitsluitend gebonden aan de momenten na de gebeden en niet op andere tijden.

Wat betreft de eerste dagen: de *Takbīr* is onbegrensd, buiten de vijf gebeden om. Ook *ʿĪdu-l-Fiṭr* heeft onbegrensde *Takbīr* en heeft geen gebonden *Takbīr*. *ʿĪdu-l-Fiṭr* is zoals Allāh zei:

وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

"En opdat jullie de voorgeschreven periode voltooien, Allāh verheerlijken omdat Hij jullie heeft geleid, en opdat jullie dankbaar zullen zijn."

ʿĪdu-l-Fiṭr heeft geen gebonden *Takbīr* na de vijf gebeden. Het bevat juist de onbegrensde *Takbīr* vanaf het ondergaan van de zon op de laatste dag van *Ramaḍān*. Wanneer de zon ondergaat, wordt die nacht de nacht van *al-ʿĪd*. De onbegrensde *Takbīr* begint vanaf zonsondergang totdat de

mensen opstaan voor het gebed van *al-ʿĪd*. De Imām ordent hen en zegt: "Maak jullie rijen recht, maak jullie rijen recht." Zij maken de rijen recht en verrichten *Takbīr* voor het gebed van *al-ʿĪd*. Daarna eindigt de *Takbīr* van *ʿĪdu-l-Fiṭr*.

Wat betreft *ʿĪdu-l-Aḍḥá*: zoals wij jullie hebben gezegd, het heeft dertien opeenvolgende dagen van onbegrensde *Takbīr* en vijf opeenvolgende dagen van gebonden *Takbīr*. Dit betekent dat die vijf dagen zowel gebonden als onbegrensde *Takbīr* bevatten, terwijl de dagen daarvoor alleen onbegrensde *Takbīr* bevatten. Breng dit dus tot leven, en breng de wetgeving van de offerdieren [*Sharīʿatu-l-Aḍāḥī*] tot leven.

Jullie kennen de *ʿAqīqah*[35] voor de pasgeborene. Er is een periode geweest waarin sommige mensen dit niet kenden. Zij kenden de *ʿAqīqah* voor de pasgeborene niet. Sommigen van hen slachtten in het zevende levensjaar van het kind, wanneer hij de haarlok op zijn hoofd zou laten scheren, die *al-ʿAyāshah* werd genoemd. Zij zouden die afknippen en daarna een dier slachten. Dit werd gedaan op basis van innovatie [*Bidʿah*] en op basis van een verdorven geloofsovertuiging [*ʿAqīdah Fāsidah*]: voor *al-ʿAyāshah*, voor het haar.

Maar dit is *ʿAqīqah* op de zevende dag, niet voor het haar. Het is dankbaarheid aan Allāh voor de pasgeborene. Als het kind een jongetje is, worden twee rammen geslacht. Als het kind een meisje is, wordt één ram geslacht. Als het op de zevende dag niet mogelijk is, dan op de veertiende dag. Als dat niet mogelijk is, dan op de eenentwintigste dag van het leven van het kind. Als dat niet mogelijk is, dan op elke dag waarop slachten mogelijk wordt, uit dankbaarheid aan Allāh. Het heeft geen verband met

besnijdenis [*Khitān*], en het heeft geen verband met *al-ʿAyāshah*. Het is slechts dankbaarheid aan Allāh {سُبْحَانَهُ}.

Toen vervolgens het goede kwam, kennis kwam en de *Sunnah* kwam, *Mā shāʾ Allāh*, begonnen veel mensen nu de *Sunnah* van *al-ʿAqīqah* toe te passen. Zo is het ook met *al-Uḍḥiyah*: sommigen slachtten het offer vóór het *ʿĪd*-gebed. Dit is geen offer. Wat vóór het gebed wordt geslacht, wordt geen *Uḍḥiyah* genoemd. Het is slechts vlees dat hij aan zijn familie heeft gegeven. Het behoort op geen enkele wijze tot het ritueel [*Nusuk*], zoals in de *Ḥadīth* is gekomen. Hij moet een ander dier in de plaats daarvan slachten, want het offer begint na het *ʿĪd*-gebed en duurt tot zonsondergang op de laatste dag van de dagen van *at-Tashrīq*. Het mag overdag of 's nachts worden geslacht. Een man of een vrouw mag het slachten. Waar het om gaat, is dat degene die slacht een moslim is of iemand van het Boek [*Kitābī*],[36] man of vrouw, omdat het vlees dat geslacht is door atheïsten [*al-Mulḥidīn*] en polytheïsten [*al-Mushrikīn*] niet toegestaan is. Het is verboden.

Degene die het slachten verricht, moet een moslim zijn of een *Kitābī*. Als een vrouw slacht, dan is haar geslachte dier toegestaan onder deze voorwaarde: dat zij een moslimvrouw is of een *Kitābīyah* [vrouw van de mensen van het Boek]. En alle lof komt toe aan Allāh, hier hebben wij slechts moslimvrouwen, door de gunst van Allāh. Dit is een zegen van Allāh over ons, in islamitische landen. Ik heb de regelgeving alleen genoemd ter voordeel. Anders hebben wij hier onder ons, alle lof komt toe aan Allāh, moslimmannen en moslimvrouwen.

Maar degene die niet bidt, mag niet slachten. Degene die niet bidt: laat hem jouw offer niet slachten, of hij nu slager is of vrijwillig helpt. Nee.

Zeg tegen hem: “Jij bidt niet. Jij bent een ongelovige.” Volgens de correcte mening onder de uitspraken van *Ahlu-l-ʿIlm* is degene die het gebed verlaat [*Tāriku-ṣ-Ṣalāh*][37] uit nalatigheid een ongelovige. Dit is de correcte mening onder de uitspraken van *Ahlu-l-ʿIlm*. Als hij het verlaat uit ontkenning, dan is hij ongelovig bij consensus; er is geen verschil van mening onder *Ahlu-l-ʿIlm* over zijn ongeloof wanneer hij de verplichting ervan ontkent. Het meningsverschil betreft degene die het gebed verlaat uit luiheid. Er zijn twee meningen, en de correcte mening is dat hij ongelovig is.

Daarom mag degene die niet bidt, man of vrouw, het offer niet slachten, noch de *ʿAqīqah*, noch iets anders. Degene die bidt, dient te slachten. Ook mag het niet worden geslacht door iemand die naar de tovenaars [*as-Saḥarah*] gaat en de charlatans [*al-Mushaʿwidhīn*] gelooft. Deze persoon is een polytheïst [*Mushrik*]. Het dient geslacht te worden door iemand die weet dat de charlatans op dwaling zijn en dat het geloven van hen verboden is. Waar het dus om gaat: maak deze tien dagen vol met rechtschapen daden, en maak ook de dagen van *al-ʿĪd* vol met rechtschapen daden.

Zoals jullie weten, is het vrouwen toegestaan tijdens de dagen van *al-ʿĪd* om op de handtrommel [*ad-Daff*][38] te slaan en respectabele liederen te zingen. Dit is een vrijstelling [*Rukhṣah*] of een aanbevolen *Sunnah*. Wanneer vrouwen op een plaats samenkomen, in elk dorp onder hun eigen mensen, in een ruime en afgeschermde plaats, en hun stemmen de mannen niet bereiken, en zij niet naar de plaats van de mannen gaan, dan is het goed als zij dit doen, samenkomen en op de *Daff* slaan. De *Daff* is aan één kant open en aan de andere kant gesloten, omdat de trommel [*aṭ-*

Ṭabl] verboden is voor mannen en vrouwen. De *Ṭabl* is aan beide kanten gesloten, wat tegenwoordig *al-Marfaʿ* wordt genoemd. Dit is niet toegestaan. Zijn naam is *aṭ-Ṭabl*. Wat betreft de *Daff*: die is aan één kant open en aan de andere kant gesloten.

Dit is aanbevolen bij bruiloften en feesten, specifiek voor vrouwen: bij bruiloften specifiek voor vrouwen, en bij feesten specifiek voor vrouwen. *ʿĪdu-l-Fiṭr* is één dag en *ʿĪdu-l-Aḍḥá* is vier dagen. Zij mogen respectabele en ingetogen liederen zingen, met goede woorden. Als zij dit doen, heeft de Boodschapper ﷺ dit goedgekeurd. Hij ﷺ zei:

دَعْهُمَا يَا أَبَا بَكْرٍ

"Laat hen, o Abū Bakr."

Abū Bakr had de twee jonge meisjes berispt die zongen in het huis van de Boodschapper van Allāh ﷺ. Toen zei hij ﷺ:

دَعْهُمَا يَا أَبَا بَكْرٍ، فَإِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا، وَهَذَا عِيدُنَا؛ لِتَعْلَمَ يَهُودُ أَنَّ فِي دِينِنَا فُسْحَةً

"Laat hen, o Abū Bakr, want ieder volk heeft een feest en dit is ons feest, zodat de joden zullen weten dat er in onze religie ruimte is."

Deze dag is een dag van vreugde. De Abessijnen waren gewoon te spelen met schilden en speren, waarop de Boodschapper ﷺ naar hen toe ging en hen aanmoedigde, omdat het de dag van *al-ʿĪd* was, een dag van vreugde. Dit is het tot leven brengen van de *Sunnah*, het tot leven brengen van de *Sunnah*. De mensen van het dorp kunnen naar een ruime plaats gaan nadat zij bijvoorbeeld *Ṣalātu-l-ʿAṣr* met de gemeenschap hebben gebeden.

Zij gaan eropuit om te spelen, terwijl de rest toekijkt, zoals de Boodschapper ﷺ toekeek, hoewel hij de Boodschapper van Allāh ﷺ was. Degenen die energie hebben, kunnen respectabele spelen spelen: spelen waarin geen schade aan mensen zit, geen slaan, en geen verwonding van je moslimbroeder.

Let op. Pas geen *Sunnah* toe om vervolgens in iets verbodens te vallen. Sommige mensen komen en duwen een ander, terwijl die ander op één been staat. Hij kan gewond raken, op zijn hoofd vallen of zich bezeren. Als het iets lichts is, is er geen probleem. De kwestie is geen kwestie van schade en problemen. Het moet op de beste manier worden gedaan.

Wij imiteren de ongelovigen die boksen niet. Wij imiteren hen niet. Hij slaat hem in zijn gezicht, in zijn oog, in zijn buik, waar dan ook. Deze mensen hebben geen wettelijke begrenzingen [*Ḍawābiṭ Sharʿīyah*]. Zij zijn ongelovigen die geen begrenzingen hebben waarop zij bouwen. Wij zijn moslims die voortgaan op het Boek en de *Sunnah*.

Spel moet dus respectabel spel zijn, zonder schade en zonder wrok. Het spel van de vrouwen moet respectabel zijn, en de liederen van de vrouwen moeten respectabel zijn. Daarin mag geen gestook met woorden tegen die-en-die of die-en-die vrouw voorkomen, geen insinuaties in de liederen, en geen obscene taal. Het moet juist goede spraak zijn als een vorm van zuivere ontspanning voor de ziel.

Zij hebben de volledige maand *Ramaḍān* beleefd, terwijl zij overdag vastten, in de nachten in gebed stonden, Allāh gedachten, Hem gehoorzaamden, reciteerden en liefdadigheid gaven. Toen kwam die dag, de dag van *al-ʿĪd*, waarop zij zichzelf ontspanning gunnen en genieten van

wat op die dag toegestaan is. Zo is het ook met *ʿĪdu-l-Aḍḥá*: de negen dagen gingen over hen heen terwijl zij vastten, in gebed stonden, Allāh gedachten, smeekbeden verrichtten, zich voor Hem onderwierpen, liefdadigheid gaven, banden onderhielden en familieleden en buren bezochten. Daarna kwam de dag van *al-ʿĪd*, samen met de drie dagen erna, zodat zij zich kunnen ontspannen met wat Allāh voor hen toegestaan heeft gemaakt, met de mannen op de plaats van de mannen en de vrouwen op een andere plaats. De mannen hebben spelen die bij hen passen, en de kinderen hebben ook spelen die bij hen passen. De vrouwen hebben zaken die bij hen passen, namelijk liederen en het slaan op de handtrommel [*ad-Daff*]. Als er andere respectabele activiteiten zijn onder de vrouwen, dan is daar geen probleem in, op voorwaarde dat er geen imitatie van mannen in zit en niets dat strijdig is met behoorlijke waardigheid [*al-Murūʾah*].[39] Respectabele manieren van spelen en ontspanning zijn niet bezwaarlijk, om de vreugde van de dag te tonen, de vreugde van *al-ʿĪd*, terwijl de harten zuiver blijven, men elkaar bezoekt, de familiebanden onderhoudt zoals jullie hebben gehoord, en de buren bezoekt: vrouwen met vrouwen, en mannen met mannen.

Waar het om gaat, is dat jullie de gezegende tijd benutten en de zaken op hun juiste plaats zetten. Zoals jullie hebben gehoord: geen volk past de Profetische levenswijze [*as-Sunan an-Nabawīyah*] toe in hun leven, behalve dat hun rang bij Allāh wordt verhoogd; en geen volk verwaarloost en verspilt ze, behalve dat zij worden verminderd naar de mate van hun verwaarlozing.

Jullie dienen de kennislezingen te volgen. Voor elke gelegenheid is er een passende toespraak. Jullie hebben nu iets geleerd van de regels van de

tien dagen, de regels van de offerdieren [*Aḥkāmu-l-Aḍāḥī*],[40] en de regels van de twee *ʿĪd* [*Aḥkāmu-l-ʿĪdayn*], zodat de moslim verlicht wordt door het licht van het Boek en de *Sunnah*, en zijn dagen en nachten doorbrengt volgens de wetgeving van Allāh [*Sharīʿatu-llāh*], totdat Allāh tevreden met ons is.

Moge Allāh iedereen succes schenken in datgene waarvan Hij houdt en waarmee Hij tevreden is.

Moge Allāh *Ṣalāh* en *Salām* zenden over onze Profeet Moḥammad, en over zijn familie.

Eindnoten.

1. *Dhu-l-Qaʿdah* {ذُو الْقَعْدَة}. De elfde maand van de islamitische maankalender, voorafgaand aan *Dhu-l-Ḥijjah*.

2. *Dhu-l-Ḥijjah* {ذُو الْحِجَّة}. De twaalfde maand van de islamitische maankalender, waarin de grote rituelen van *al-Ḥajj* en *ʿĪdu-l-Aḍḥá* plaatsvinden.

3. *Al-Hilāl* {الْهِلَال}. De maansikkel waarmee het begin van een maanmaand wordt vastgesteld.

4. *ʿĪdu-l-Fiṭr* {عِيدُ الْفِطْر}. Het islamitische feest dat het einde van *Ramaḍān* markeert, letterlijk: het Feest van het Verbreken van het Vasten.

5. *ʿĪdu-l-Aḍḥá* {عِيدُ الْأَضْحَى}. Het islamitische feest dat verbonden is aan het offer tijdens *Dhu-l-Ḥijjah*, letterlijk: het Offerfeest.

6. *As-Salaf* {السَّلَف}. De vrome voorgangers, vooral de eerste generaties moslims wier begrip van de openbaring in het *Salafī*-discours als normatief wordt behandeld.

7. *Qiyām* {قِيَام}. Het staan in gebed, vooral het vrijwillige nachtgebed.

8. *Ahlu-l-ʿIlm* {أَهْلُ الْعِلْم}. De mensen van kennis, namelijk gekwalificeerde geleerden en studenten van islamitische kennis.

9. *Al-Jamʿ bayna-l-Adillah* {الْجَمْعُ بَيْنَ الْأَدِلَّة}. Het verenigen van ogenschijnlijk verschillende bewijzen, zodat elk bewijs behouden blijft volgens zijn juiste context en reikwijdte.

10. *Al-ʿAllāmah* {الْعَلَّامَة}. Een titel voor een zeer geleerde persoon met uitzonderlijke breedte en beheersing.

11. *Al-Muthbit* en *an-Nāfī* {الْمُثْبِتُ وَالنَّافِي}. De bevestiger en de ontkenner. In juridische en *Ḥadīth*-redenering krijgt het verslag dat extra kennis bevestigt vaak voorrang boven een verslag dat slechts de afwezigheid van kennis daarover ontkent.

12. *Farīḍah* {فَرِيضَة}. Een verplichte daad in de islamitische wet.

13. *Nāfilah* {نَافِلَة}. Een vrijwillige aanbiddingsdaad, naast wat verplicht is.

14. *Qurbah* {قُرْبَة}. Een daad waarmee men nabijheid tot Allāh zoekt.

15. *Jihād* {جِهَاد}. Inspanning op de weg van Allāh. In deze passage is de directe context strijdende inspanning, zoals blijkt uit de verwijzing naar het eropuit trekken met leven en bezit.

16. *Ṣadaqah* {صَدَقَة}. Liefdadigheid, in sommige contexten verplicht en in andere vrijwillig. Hier verwijst het in algemene zin naar liefdadige uitgaven.

17. *Dhikr* {ذِكْر}. Het gedenken van Allāh door voorgeschreven aanroepingen, lofprijzing, recitatie en daden van toewijding.

18. *Duʿāʾ* {دُعَاء}. Smeekbede, aanroeping en het vragen aan Allāh om voordeel of bescherming.

19. *Ṭalabu-l-ʿIlm* {طَلَبُ الْعِلْم}. Het zoeken van islamitische kennis.

20. *al-Uḍḥiyah* {الْأُضْحِيَّة}. Het offerdier dat tijdens *ʿĪdu-l-Aḍḥá* en de dagen van *at-Tashrīq* wordt gebracht als aanbiddingsdaad.

21. *Sunnah Muʾakkadah* {سُنَّةٌ مُؤَكَّدَة}. Een benadrukte *Sunnah*, namelijk een sterk aanbevolen praktijk die de Profeet ﷺ regelmatig onderhield.

22. *al-Aḍāḥī* {الْأَضَاحِي}. Het meervoud van *Uḍḥiyah*, de offerdieren die tijdens *ʿĪdu-l-Aḍḥá* worden gebracht.

23. *al-Hadāyā* {الْهَدَايَا}. Offergaven die verbonden zijn aan de rituelen van *al-Ḥajj*, vooral de offergaven van pelgrims.

24. *Shaʿīrah* {شَعِيرَة}. Een religieuze ritueel, symbool of zichtbare praktijk van islam.

25. *al-Fidá* {الْفِدَى}. Loskoop of vervanging, hier verwijzend naar het dier waarmee Allāh Ismāʿīl vrijkocht.

26. *Dhibḥ ʿAẓīm* {ذِبْحٌ عَظِيم}. Een geweldig offer, de *Qurʾā*nische uitdrukking die verwijst naar het grote dier waarmee Ismāʿīl werd vrijgekocht.

27. *As-Sinn ash-Sharʿīyah* {السِّنُّ الشَّرْعِيَّة}. De wettelijk voorgeschreven leeftijd die vereist is voor de geldigheid van een offerdier.

28. *At-Tashrīq* {التَّشْرِيق}. De dagen na *ʿĪdu-l-Aḍḥá*, namelijk de elfde, twaalfde en dertiende van *Dhu-l-Ḥijjah*.

29. *Al-Ayyām al-Bīḍ* {الْأَيَّامُ الْبِيض}. De Witte Dagen, doorgaans de dertiende, veertiende en vijftiende van een maanmaand, wanneer de maan helder is.

30. *Ṣalātu-ḍ-Ḍuḥá* {صَلَاةُ الضُّحَى}. Het voormiddaggebed, een vrijwillig gebed dat na zonsopkomst en vóór de middag wordt verricht.

31. *Iʿtikāf* {اعْتِكَاف}. Afzondering of toegewijde terugtrekking in de moskee voor aanbidding.

32. *Ṣilatu-r-Raḥim* {صِلَةُ الرَّحِم}. Het onderhouden van de familiebanden door bezoek, ondersteuning, vriendelijkheid en het nakomen van familierechten.

33. *Qaṭīʿatu-r-Raḥim* {قَطِيعَةُ الرَّحِم}. Het verbreken van de familiebanden, een grote zonde in Islam.

34. *At-Takbīr al-Muṭlaq* en *at-Takbīr al-Muqayyad* {التَّكْبِيرُ الْمُطْلَقُ وَالتَّكْبِيرُ الْمُقَيَّدُ}. De onbegrensde en gebonden vormen van het zeggen van *Allāhu Akbar*. De onbegrensde vorm wordt algemeen gezegd binnen zijn tijd, terwijl de gebonden vorm verbonden is aan de momenten na de verplichte gebeden.

35. *Al-ʿAqīqah* {الْعَقِيقَة}. Het offer dat namens een pasgeboren kind wordt gebracht uit dankbaarheid aan Allāh.

36. *Kitābī* {كِتَابِيّ}. Iemand van de Mensen van het Boek, namelijk een jood of christen, in de juridische context van slacht en huwelijk.

37. *Tāriku-ṣ-Ṣalāh* {تَارِكُ الصَّلَاة}. Degene die het gebed verlaat.

38. *ad-Daff* en *aṭ-Ṭabl* {الدَّفُّ وَالطَّبْل}. *ad-Daff* is een handtrommel die aan één kant open is; *aṭ-Ṭabl* is een trommel die aan beide kanten gesloten is.

39. *Al-Murūʾah* {الْمُرُوءَة}. Behoorlijke waardigheid, eerbaar gedrag en maatschappelijk erkende morele fatsoenlijkheid.

40. *Aḥkāmu-l-Aḍāḥī* en *Aḥkāmu-l-ʿĪdayn* {أَحْكَامُ الْأَضَاحِي وَأَحْكَامُ الْعِيدَيْن}. De regels van de offerdieren en de regels van de twee islamitische feesten.

41. *Al-Ḥadīth al-Qudsī* [de Heilige *Ḥadīth*] verwijst naar een Profetische overlevering waarin de Profeet ﷺ een betekenis van Allāh overbrengt. Dit verschilt van de *Qurʾān*, omdat de *Qurʾān* de geopenbaarde bewoording en betekenis van Allāh is en als aanbidding wordt gereciteerd, terwijl een *Ḥadīth Qudsī* als *Ḥadīth* wordt overgeleverd en geen onderdeel is van de *Muṣḥaf.*